

СТРАТЕГІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

УДК 37.013.2(477)

РЕСУРСИ І СТИМУЛИ ПЕДАГОГІЧНОГО ДИСКУРСУ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

PEDAGOGICAL DISCOURSE RESOURCES AND INCENTIVES IN THE MODERN UKRAINIAN SOCIETY

І. М. Силадій

Актуальність

дослідження. Ресурси і стимули педагогічного дискурсу в сучасному українському суспільстві визначаються з огляду на виконання системою освіти загального призначення – залучення людини до досягнень культури. Освіта є насамперед поширенням наукових знань серед тих, хто навчається, особливим процесом освоєння ними системи наукових понять і духовних цінностей, яка відтворює досить повну картину природи, суспільства та мислення.

Постановка проблеми.

Автор розглядає ціннісну складову педагогічного дискурсу, яка проявляється в залученні нового члена суспільства до культурних цінностей соціуму, повідомленні інформації про норми і правила мовної і немовної поведінки, прийняті у суспільстві. Цінності педагогічного дискурсу відповідають цінностям соціалізації як суспільного явища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спостерігається активізація наукових досліджень в області дискурсу і формування дискурсивної компетенції. Даною проблематикою займалися такі вчені, а саме: В. Андрущенко, В. Морозов, С. Суворова, Т. Мельник, Г. Москалик, О. Скубашевська, Ю. Поспелова тощо.

Urgency of the research.

Resources and incentives of pedagogical discourse in modern Ukrainian society are determined in view of the implementation of the system of general education - involving a person in the achievements of culture. Education is primarily the spread of scientific knowledge among those who study, a special process of mastering a system of scientific concepts and spiritual values, which reproduces a fairly complete picture of nature, society and thinking.

Target setting.

The author considers the value component of pedagogical discourse, which manifests itself in attracting a new member of society to the cultural values of the society, reporting information on the rules and regularities of linguistic and non-language behavior, adopted in the society. Values of pedagogical discourse correspond to the values of socialization as a social phenomenon.

Actual scientific researches and issues analysis. There is an intensification of scientific research in the field of discourse and the discursive competence formation. These problems were researched by such scientists as V. Andrushchenko, V. Morozov, S. Suvorova, T. Melnyk, H. Moskalyk, O. Skubashevskaya, Yu. Pospelova and

Постановка завдання.

Сучасний педагогічний дискурс оперує різними контекстами, апелюючи до нової інформаційної ситуації і перетворення знань на безпосередню продуктивну силу.

Виклад основного матеріалу. Освітній і науковий дискурси розгортаються та функціонують у межах педагогічного дискурсу як інтегрованого утворення, в якому їх неможливо чітко розмежувати. Одночасно в педагогічному дискурсі взаємодіють різні суб'єкти, хоча визначальною парою таких взаємодій постають учень і педагог. Сучасний педагогічний дискурс оперує різними контекстами, апелюючи до нової інформаційної ситуації і перетворення знань на безпосередню продуктивну силу. Звертається увага на суб'єкт, який залучений до педагогічного дискурсу мимоволі розширює не тільки сферу своєї навчальної діяльності, а й долучається до всієї повноти дискурсних та комунікаційних подій відповідної спільноти, культури, соціуму.

Висновки. Отже, усі наявні в суспільстві ресурси і стимули функціонування педагогічного дискурсу мають сприяти розгортанню взаємодії його основних суб'єктів.

Ключові слова:

людина, освіта, культура, дискурс, педагогічний дискурс, ресурси педагогічного дискурсу, стимули педагогічного дискурсу, ознаки педагогічного дискурсу.

others.

The research objective. Modern pedagogical discourse operates in different contexts, appealing to the new information situation and the transformation of knowledge into direct productive force.

The statement of basic material. Educational and scientific discourses unfold and function within the framework of pedagogical discourse as an integrated form in which it is impossible to delineate them clearly. At the same time, different subjects cooperate in the pedagogical discourse, although the definitive pair of such interactions is a student and a teacher. Modern pedagogical discourse operates with different contexts, appealing to the new information situation and transformation of knowledge into direct productive force. Attention is drawn to the subject who, being involved in pedagogical discourse, involuntarily expands not only the scope of own educational activity, but also joins to the full extent of the discursive and communicative events of the community, culture, and society.

Conclusion. Therefore, all resources available in society and incentives for the pedagogical discourse functioning should contribute to the development of the interaction of its main actors.

Key words: person, education, culture, discourse, pedagogical discourse, resources of pedagogical discourse, incentives of pedagogical discourse, characteristics of pedagogical discourse.

Актуальність проблеми. Жодна культура сама по собі не спроможна розкрити всієї багатогранності суспільства, не спроможна створити універсальної системи цінностей планетарного характеру. Універсальна за своєю природою нова парадигма освіти постійно потребує синтезу, діалогу культур як суттєвого джерела збагачення й розвитку особистості [3, с. 37].

Головним ресурсом педагогічного дискурсу є інноваційна педагогічна діяльність як особливий вид творчої діяльності, яка спрямована на оновлення системи освіти. Вона є результатом активності людини не стільки у пристосуванні до зовнішнього середовища, скільки у зміні його відповідно до особистих і суспільних потреб та інтересів. Як складний і багатоплановий феномен інноваційна діяльність, за визначенням О.С. Скубашевської, охоплює процес взаємодії індивідів, спрямована на розвиток, перетворення об'єкта, на переведення його в якісно новий стан; системну діяльність щодо створення, освоєння та застосування нових засобів; особливий вид творчої діяльності, що об'єднує різноманітні операції і дії, спрямовані на здобуття нових знань, технологій, систем [7, с. 203].

Метою статті є визначення педагогічного дискурсу, його ресурсів та стимулів у сучасному українському суспільстві.

Виклад основного матеріалу. Характерна риса сучасного етапу розвитку педагогічного дискурсу – пошук нового міжпредметного полікультурного діалогу. Діалогічне мислення, яке постає метою такого інтегративного міждисциплінарного підходу, сприяє формуванню нової світоглядної позиції, базованої на визнанні різноманітності світу, багатогранної складності соціокультурних процесів. Як зазначає В. Морозов, процес сприйняття й свідомого осмислення іншого культурного простору не лінійний, а швидше багатовекторний. Діалогізація змісту особистісно-орієнтованого освітнього простору базується на принципі діалогу культур різних історичних епох та діалогу різних національних культур на одному часовому зрізі [3, с. 36].

Безумовно, першою і єдиною ресурсною умовою дискурсу є діалог. Але в системі педагогічного дискурсу до діалогу є низка вимог, які впливають із вкрай своєрідної позиції саме педагогічного дискурсу в системі інших інституціональних та індивідуальних дискурсів. По-перше, педагогічний дискурс характеризується автономністю як тип дискурсу в силу об'єктивної наступності соціокультурного досвіду, тобто в силу, з одного боку, дій індивідів, що передають знання, ідеї, цінності, і, з іншого боку, дій і зусиль індивідів які ці знання отримують. У цьому сенсі педагогічний дискурс є там, де відбувається інтеракція між учителем і учнем і де здійснюється пізнання. Власне, наявність цих двох умов обумовлює і цілі дискурсу, які принципово залежать від особливостей когнітивних процесів учнів і характеру навчально-виховної взаємодії, і його текстів, і предметної області тощо.

По-друге, проблема педагогічного дискурсу, як визначає Є. Кожемякін, має два аспекти [1, с. 44]. З одного боку, вона виражається в пошуку та реалізації адекватних когнітивних і комунікативних засобів, які репрезентують (професійні, культурні, екзистенційні) ідеали освіти та конструюють (професійні, соціокультурні, особистісні) ідентичності. З іншого, вона пов'язана з суперечністю між індивідуально-особистісними інтенціями, здібностями, світовідчуттям, досвідом і уніфікується характером інституційної дії освіти. Ця проблема проявляється, зокрема як

розрізнення базових предметів дискурсу («індивід» і «особистість»), як конфлікт між самосприйняттям учня і його педагогічною описовою «моделлю», як неузгодженість між екзистенціальним контекстом дискурсу і «виробництвом соціального суб'єкта». У цьому сенсі педагогічна дискурсна практика виражається в свого роду «протиборстві» між аудиторними і адміністративними регулятивними процесами.

По-третє, освіта навчає індивіда не тільки володіти певними цінностями, знаннями, навичками, а й постачає йому необхідні лінгвістичні форми у вигляді текстів, і формує навички їх відтворення, чим легітимізує його право на вираження певної думки в рамках доступного і виправданого інституціоналізованого дискурсу. «Говорячи метафорично, в ході освітньо-педагогічної практики індивід наділяється «правом підпису», навчившись відтворювати інституціональні та соціокультурні відносини. На мій погляд, з цією особливістю пов'язана одна небезпека, що виражається в тому, що в дискурсі «право підпису» може ставати кінцевою метою освіти, підпорядковуючи собі завдання формування компетентності. Іншими словами, формула «я можу побудувати будинок, тому я будівельник» може заміщатися формулою «я здобув освіту будівельника, тому можу будувати будинок». Це принципово спотворює цінності освіти і свідчить про явні чи латентні дискурсні деформації, при яких створення соціального агента стає головним завданням та елімінуються когнітивні функції освіти» [1, с. 45]. Це висловлювання Є. Кожемякіна окреслює наявний стан речей в українській системі освіти, де дискурс будується навколо визначення певних соціальних ролей, підкріплених формальними ознаками (дипломом, атестатом), а не змістовними характеристиками знання. Таким чином потужний потенціал педагогічного дискурсу марнується за рахунок надмірної стандартизації та контролю з боку вищих інстанцій, які здебільшого суб'єктами цього дискурсу виступають лише формально.

У межах педагогічного дискурсу водночас функціонують науковий та освітній дискурс, тому потужним ресурсом дискурсу педагогічного має стати дискурс науковий. Науковці окреслюють сфери використання освітнього та наукового дискурсу, зокрема зазначаючи, що метою освітнього дискурсу є соціалізація майбутніх фахівців, а процес одержання нового знання відбувається в межах наукового дискурсу. При цьому наукове знання як результат пізнавальної діяльності суб'єктів науки проходить процес вербалізації в освітній практиці [9, с. 25]. Учасники педагогічного дискурсу взаємодіють як компліментарно (освітній дискурс), так і симетрично, що характерно для наукового дискурсу. Цінності виводяться з сукупності морально-етичних норм суспільства, регулюють ті чи інші відносини людей, виступаючи засобами й об'єктами їх діяльності. Цінності наукового дискурсу пов'язані з корисними відомостями і концентруються переважно в концептах «істина», «знання», «дослідження». Отже, можемо дійти висновку, що у царині освітянської комунікації педагогічний дискурс є інтегрованим утворенням, яке поєднує в собі складові наукового та освітнього дискурсу в такому контексті, в якому їх неможливо чітко розмежувати.

Спираючись на розуміння дискурсу як сукупності мовленнєво-мисленнєвих дій суб'єктів, що вступають у комунікацію, обумовлених метою та завданнями навчально-виховного процесу і конкретною педагогічною ситуацією, комуніканти, або суб'єкти освітнього процесу, сприймають об'єктивну педагогічну дійсність, проєктують її у свою свідомість, а відтак, формалізують її за допомогою мовних засобів згідно з конкретною педагогічною ситуацією. У такому розумінні дискурс – це типова соціальна подія, що полягає у взаємодії учасників комунікації за допомогою вербальних текстів та інших знакових комплексів у певній ситуації і в певних соціокультурних умовах спілкування [6]. Перед цією взаємодією та під час її учасники формують певні стратегії педагогічного дискурсу, які складаються з комунікативних інтенцій, що конкретизують його основну мету. Ціннісна складова педагогічного дискурсу проявляється в залученні нового члена суспільства до культурних цінностей соціуму, повідомленні інформації про норми і правила мовної і немовної поведінки, прийняті у суспільстві. Цінності педагогічного дискурсу відповідають цінностям соціалізації як суспільного явища.

Отже, ресурсним ядром педагогічного дискурсу є інтелектуальна взаємодія базової пари учасників комунікації – викладача і учня, кожен з яких здійснює свою інтелектуальну діяльність. Інтелектуальна діяльність викладача полягає в передачі знань, обміні інформацією з учнями, управлінні їх пізнавально-практичною діяльністю і регулюванні взаємовідносин між ними. Інтелектуальна діяльність учня – це сприйняття інформації, що транслюється викладачем (або міститься в навчальних посібниках), її переробка, засвоєння і ретрансляція [6].

Однак основоположною сутнісною характеристикою педагогічного дискурсу, все ж, є категорія взаємодії. Взаємодія – це вид безпосередніх чи опосередкованих, зовнішніх або внутрішніх відносин, зв'язків. Інституційний дискурс як сфера професійного спілкування характеризується інтелектуальною взаємодією людей, яка представляє собою обмін інформацією в їх спільній професійній діяльності та особистісній взаємодії – співробітництві. Інтелектуальну взаємодію слід відрізнити від буденного спілкування, оскільки її метою є спільне вироблення певного інтелектуального продукту – результату обміну інформацією в спільній розумовій професійно-орієнтованій діяльності суб'єктів взаємодії, її творчої переробки, інтерпретації та мовної об'єктивації [6].

Інтелектуальна взаємодія викладача і учня в педагогічному дискурсі передбачає взаємний розумовий вплив суб'єктів освітнього процесу один на одного в їх спільній (навчальній, педагогічній та навчальній) діяльності і міжособистісних відносинах, що призводить до зміни інтелектуального стану одного або обох суб'єктів. Інтелектуальним продуктом такої взаємодії можуть виступати судження, умовиводи, твори, доповіді, проєкти тощо. Інтелектуальна взаємодія викладача і учня соціально орієнтоване і припускає асиметричні (статусні) відносини, оскільки суб'єкти взаємодії виконують різні соціальні ролі. Такий вид взаємодії може мати

односпрямований і взаємспрямований вектори. У педагогіці односпрямований вектор був, свого часу, притаманний авторитарній парадигмі взаємодії – педагогічний вплив педагога на учня як обумовленість поведінки дитини діями дорослого («суб'єкт педагог – об'єкт учень») [6]. Сучасна українська система освіти намагається будуватися в рамках «суб'єктно-суб'єктної» педагогічної парадигми («суб'єкт педагог – суб'єкт учень»), що ґрунтується на принципі спільної ціннісної діяльності.

Треба визнати, що сучасна теорія дискурсу в педагогіці – це не тільки накопичення і систематизація фактів, що виділяються як значущі, такі, що потребують уваги і визначають перспективність дослідницьких напрямів. Педагогічний дискурс – це відображення якісно інших відносин між фактами, які не залишають досліднику можливості при висуненні ідей, гіпотез, положень тощо перебувати поза новими онтологічними і методологічними перспективами пізнання. Зіткнення безлічі смислів, сполучених з поняттям «дискурс» в педагогіці, дозволяє розкрити неоднозначність розуміння його часових і просторових локусів (обмеженість рамками уроку, лекції чи освітнього простору регіону), механізмів генерування дискурсу і позиціонування в його просторі. Конкретизація поняття «дискурс» в педагогіці на сучасному етапі розвитку пов'язана не стільки з пошуком вичерпного і усередненого визначення, скільки із закріпленням за ними певного змісту [4]. Сучасний педагогічний дискурс оперує різними контекстами, апелюючи до нової інформаційної ситуації і перетворення знань на безпосередню продуктивну силу.

Педагогічний дискурс у структурі інноваційних процесів в системі освіти є водночас і одиницею навчання, і комунікативною моделлю мовної діяльності учасників ситуації навчання з віддзеркалення подій, фактів, реалій наочно-референтної ситуації відповідно до їх внутрішнього світу. Ця діяльність одержує мовне втілення як система думок, цінностей, інтересів, оскільки оброблене свідомістю індивіда об'єктивно виражається у мовному коді як його суб'єктивно відображення та інтерпретація. Першочерговою умовою реального життя навчального дискурсу є проходження спільності: а) наочно-референтної ситуації; б) зіставлення логічно вивірених суджень дискурсантів; в) доказовість суджень і пропозицій; г) висока раціональність технології дискурсу [5]. Суб'єкт, залучений до педагогічного дискурсу мимоволі розширює не тільки сферу своєї навчальної діяльності, а й долучається до всієї повноти дискурсних та комунікаційних подій відповідної спільноти, культури, соціуму.

Підводячи підсумок, можна зазначити, що аналіз основних ознак педагогічного дискурсу дає змогу виявити такі його особливості, які полягають у:

– своєрідній суспільній меті (соціалізації члена суспільства, розширенню його пізнавальних можливостей у організованому навчальному процесі);

– особливостях психологічних характеристик суб'єктів педагогічного спілкування, що виявляється в мотивації діяльності (наприклад, пов'язаної навчанням мови чи опануванням мови для подальшого становлення

особистості);

– хронотопі (єдності часу й місця, які характеризують те чи інше спеціально організоване заняття);

– цінностях, притаманних цьому виду спілкування як основі формування світогляду учня (шанобливе ставлення до слова);

– жанрах педагогічної комунікації (урок, семінар, лекція, тематичний вечір, екскурсія тощо);

– своєрідних прецедентних текстах (тексти підручників, прислів'я, приказки, загадки відповідної тематики, навчальні пам'ятки, схеми мовного аналізу тощо);

– особливостях застосування педагогічних стратегій [2]. Виходячи з цих висновків, можна вести мову про соціокультурні ефекти педагогічного дискурсу як відносно окремих індивідів і малих соціальних груп, так і у відношенні великих соціальних спільнот і суспільства в цілому [8].

Дискурс можна вважати довершеною формою комунікації. У наш час поняття про дискурс перетворилося на ключовий концепт методології гуманітарних наук, а загальне вчення про дискурси є джерелом плідних інтуїцій, експлікація яких призвела до появи нового дисциплінарного концептуального апарату дискурс-аналітичних досліджень [8].

Отже, можна зробити висновки, що останнім часом спостерігається активізація наукових досліджень в області дискурсу і формування дискурсивної компетенції, яка позиціонується в якості однієї з ключових компетенцій, визнаних Радою Європи. Разом з тим своєрідний «розкид» досліджень, пов'язаних з проблемою трактування понять «дискурс» і «педагогічний дискурс», призводить до неоднозначності і суперечливості в рішенні названої проблеми. Дискурс визначається в сучасній лінгвістичній теорії як складне комунікативне явище, яке разом з лінгвістичними характеристиками, властивими тексту, має і екстралінгвістичні параметри (учасники комунікації, їх комунікативні цілі, наміри, прагматичні установки, соціальні ролі, фонові знання про умови спілкування: про співрозмовника, часу, просторі) [8].

Висновки. Проведений аналіз дозволяє також зробити висновок про те, що педагогічний дискурс – це об'єктивно існуюча динамічна система ціннісно-сміслових комунікації суб'єктів освітнього процесу, функціонуюча в освітньому середовищі, що включає учасників дискурсу, педагогічні цілі, цінності і змістовну складову, що забезпечує підготовку компетентного фахівця, здатного вільно орієнтуватися в різних сферах соціальної та професійної діяльності. Педагогічний дискурс покликаний зіграти істотну роль у функціонуванні та розвитку системної сукупності засобів, що залучаються для оптимізації освітнього процесу, результатом якого є не тільки засвоєння змісту освіти, але й розвиток особистості.

Список використаних джерел

1. Кожемякин, Е., 2010. 'Образовательно-педагогический дискурс', Современный дискурс-анализ : Электронный журнал, 2, Т.1., с. 27-47.

2. Мельник, Т., 2013. 'Навчально-педагогічний дискурс як типізована соціально-культурна взаємодія', Науковий вісник Донбасу : електрон. наук. фак. вид., 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvd_2013_2_30.pdf.
3. Морозов, В., 2013. 'Педагогічний процес як предмет педагогічного дискурсу', *Вісник Інституту розвитку дитини. Сер.: Філософія, педагогіка, психологія: Зб. наук.праць*, К. : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 30, с. 35-41.
4. Москалик, Г., 2014. 'Комунікація в умовах модернізації освіти: педагогічний дискурс', *Педагогічний процес: теорія і практика*, 1, с. 28-34.
5. Пичугина, В., 2012. 'Дискурс как педагогическое понятие: методологический и эвристический потенциалы', *Известия Волгоградского гос. пед. ун-та*, 10, Т. 74., с. 25-28.
6. Пospelova, Ю., 2009. 'Педагогический дискурс и его характеристики', *Вестник КГУ им. Н.А. Некрасова*, 1, Т. 15., с. 307-310.
7. Скубашевська, О., 2008. 'Педагогічний дискурс в інноваційній стратегії розвитку освіти', *Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук.пр.*, К., 67, с. 201-215.
8. Суворова, С., 2012. 'Феноменология исследования понятий «дискурс» и «педагогический дискурс»', *Вестник Южно-Уральского гос. ун-та. Сер. : Образование. Педагогические науки*, 4 (263), с. 84-87.
9. Чернявская, В., 2009. 'Интерпретация научного текста: учебное пособие для вузов', 5-е изд. стереотип, М. : КомКнига, 128 с.

References

1. Kozhemyakin, Ye., 2010. 'Obrazovatel'no-pedagogicheskiiy diskurs (Educational and pedagogical discourse)', *Sovremennyy diskurs-analiz : Elektronnyy zhurnal*, 2, T.1., s. 27-47.
2. Mel'nyk, T., 2013. 'Navchal'no-pedahohichnyy dyskurs yak typizovana sotsial'no-kul'turna vzayemodiya (Educational-pedagogical discourse as a typified socio-cultural interaction)', *Naukovyy visnyk Donbasu : elektron. nauk. fakh. vyd.*, 2. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvd_2013_2_30.pdf.
3. Morozov, V., 2013. 'Pedahohichnyy protses yak predmet pedahohichnoho dyskursu (Pedagogical process as a subject of pedagogical discourse)', *Visnyk Instytutu rozvytku dytyny. Ser.: Filosofiya, pedahohika, psykholohiya: Zb. nauk.prats'*, K. : Vyd-vo NPU im. M.P. Drahomanova, 30, s. 35-41.
4. Moskalyk, H., 2014. 'Komunikatsiya v umovakh modernizatsiyi osvity: pedahohichnyy dyskurs (Communication in the conditions of educational modernization: pedagogical discourse)', *Pedahohichnyy protses: teoriya i praktyka*, 1, s. 28-34.
5. Pichugina, V., 2012. 'Diskurs kak pedagogicheskoye ponyatiye: metodologicheskii i evristicheskii potentsialy (Discourse as a Pedagogical Concept: Methodological and Heuristic Potentials)', *Izvestiya Volgogradskogo gos. ped. un-ta*, 10, T. 74., s. 25-28.
6. Pospelova, Yu., 2009. 'Pedagogicheskiiy diskurs i yego kharakteristiki (Pedagogical discourse and its characteristics)', *Vestnik KGU im. N.A. Nekrasova*, 1, T. 15., s. 307-310.
7. Skubashevs'ka, O., 2008. 'Pedahohichnyy dyskurs v innovatsiyinyi stratehiyi rozvytku osvity (Pedagogical Discourse in the Innovation Strategy for the

- Development of Education)’, *Mul'tyversum. Filososfs'kyu al'manakh: Zb. nauk.pr.*, K., 67, s. 201-215.
8. Suvorova, S., 2012. ‘Fenomenologiya issledovaniya ponyatiy «diskurs» i «pedagogicheskiy diskurs» (Phenomenology of the study of the concepts of "discourse" and "pedagogical discourse")’, *Vestnik Yuzhno-Ural'skogo gos. un-ta. Ser. : Obrazovaniye. Pedagogicheskiye nauki*, 4 (263), s. 84-87.
9. Chernyavskaya, V., 2009. ‘Interpretatsiya nauchnogo teksta: uchebnoye posobiye dlya vuzov (Interpretation of the scientific text: a textbook for high schools)’, 5-ye izd. stereotip, M. : KomKniga, 128 s.

УДК 371.33

ЛЕКЦІЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО КЕРІВНИКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ДО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

LECTURE AS A FORM OF THE ORGANIZATION OF TEACHING IN THE SYSTEM OF FORMATION OF THE READINESS OF THE FUTURE HEAD OF THE GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTION TO STRATEGIC MANAGEMENT IN THE MASTER'S DEGREE CONDITIONS

О.В. Лебідь

Актуальність дослідження в тому, що робота включає обґрунтування доцільності упровадження лекції в систему формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури.

Постановка проблеми. В статті надається інформація щодо зміни стратегії викладання в умовах магістратури вищого навчального закладу: від трансляції майбутнім керівникам загальноосвітніх навчальних закладів готових знань до створення умов для діалогу й активної взаємодії, з метою формування їх готовності до стратегічного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питання використання навчальної лекції в

Urgency of the research is that the work includes justification of the feasibility of introducing a lecture into the system of forming the readiness of the future head of a general educational institution for strategic management in a master's degree conditions.

Target setting. The article provides information on changing the teaching strategy in the conditions of a master's degree in higher educational establishment: from broadcasting to future heads of comprehensive educational institutions of the advanced knowledge to create conditions for dialogue and active interaction, in order to form their readiness for strategic management.

Actual scientific researches and issues analysis. The research of the use of a teaching lecture in the